

Verbinden

Het Louis Bolk Instituut is een internationale, onafhankelijke onderzoeks- en adviesorganisatie die oplossingen biedt voor knelpunten in de biologische en duurzame landbouw, gezondheidszorg en voeding. Onze oplossingen zijn effectief omdat we nauw samenwerken met de praktijk en de brede context integreren in onze methodiek. Deze participatieve benadering zorgt ervoor dat onderzoeksresultaten leiden tot een duurzame en gezonde groei van mens, dier, plant en bodem.

Voor veel opdrachten werken wij samen met Wageningen UR, TNO, universiteiten en overige kennisinstellingen. Belangrijke klanten zijn onder meer de Ministeries van LNV en VROM, de Europese Commissie, ontwikkelingsorganisaties, banken en het bedrijfsleven.

Vanuit drie afdelingen voeren we onze activiteiten rond onderzoek, advies en conceptontwikkeling uit: Landbouw, Gezondheidszorg & Voeding en Landbouw Internationaal. Een volledig overzicht vindt u op onze vernieuwde website www.louisbolk.nl.

2009 was voor ons bijzonder. Een jaar waarin we ons - na de fusie met Agro Eco - actief hebben georiënteerd op onze omgeving. Zo zijn we een sterkere band aangegaan met onze relaties en stakeholders, die hun visie op onze positionering hebben gegeven. Wij spelen een verbindende rol tussen partijen met uiteenlopende belangen in de landbouw. Die brugfunctie wordt bijzonder gewaardeerd. We verzorgen de communicatie en coördinatie voor de door het Ministerie van LNV gefinancierde biologische bedrijfsnetwerken. Een soortgelijk bedrijfsnetwerk hebben we ook in Vlaanderen opgezet. Ook waren we betrokken bij de ontwikkeling, opzet en presentatie van de eerste Europese Onderzoeksagenda voor biologische landbouw aan de Europese Commissie. Verder zijn we op een maatschappelijke behoefte ingesprongen om wetenschappelijke resultaten te leveren voor de effectiviteit van complementaire geneeswijzen. En we vormen de verbindende schakel tussen lokale agrarische coöperaties in de Tropen en ontwikkelingsorganisaties in Europa die duurzaamheid hoog op de agenda hebben staan.

De duurzame verbindingen die we tot stand hebben gebracht, streven we ook met u na. Door een kort, helder jaarverslag. En door een duidelijke uitnodiging aan u om contact met ons op te nemen. Graag tot ziens!

Namens het Louis Bolk Instituut

Bendert Gijzel, directeur a.i.

Chris Koopmans, Miek Jong en Boudewijn van Elzaker, afdelingshoofden

LBI Landbouw *Samenwerken op alle niveau's*

Bij de afdeling Landbouw werken we aan maatschappelijk relevante thema's zoals Agrobiodiversiteit, Duurzaam Bodembeheer, Diergezondheid en Dierenwelzijn, Groene Veredeling en Samenwerking tussen agrariërs en natuurbeheerders. Dankzij onze jarenlange ervaring in het opschalen van de biologische landbouw zijn wij experts in duurzaamheid geworden. Onderzoek voor het Ministerie van LNV voeren wij uit in samenwerking met Wageningen UR. Verder schakelen provinciale en regionale overheden ons in om hun ambities op het gebied van natuur en biodiversiteit te realiseren. Onze kracht is het ontwikkelen en combineren van wetenschappelijke kennis mét de boeren vanuit de brede context: de participatieve systeembenadering.

Een van de ruim 120 landbouwprojecten die wij in 2009 hebben uitgevoerd was voor de Provincie Drenthe. Met het project *Bodemkwaliteit Drenthe* wil de Provincie duurzaam bodemgebruik stimuleren. Daarom was het doel van het onderzoek beter inzicht te krijgen in de diversiteit en het functioneren van het bodemleven. Dit bodemleven speelt namelijk een cruciale rol bij bodemdiensten of *ecosysteemdiensten*, zoals de waterregulatie, de nutriëntenvoorziening, de bodemstructuur en het waterzuiverend vermogen. Door teeltmaatregelen - zoals ploegen, bemesten en het inzetten van gewasbescherming - beïnvloeden boeren het bodemleven, en dus het functioneren van ecosysteemdiensten. Het onderzoek (2007 – 2009) bestond uit diverse bodemmetingen en een vergelijking van de korte termijneffecten van maatregelen ter verbetering van de bodem. Uit het onderzoek bleek het positieve effect van GFT-compost op de bodemstructuur en het grote belang van de juiste C/N-verhouding voor het bodemleven. Nog belangrijker was de grote betrokkenheid van de telers tijdens het onderzoek. Zo gaven zij aan wat voor hen belangrijke ecosysteemdiensten zijn. Ze zagen in hoe bodemaspecten zoals organische stof, bodemstructuur en bodemleven met elkaar verweven zijn, en hoe belangrijk het is dat bodemaatregelen op elkaar aansluiten. Deze betrokkenheid zorgt ervoor dat telers de kennis over de bodem eerder in praktijk brengen en een duurzame vorm van landbouw bedrijven.

Wilt u weten of het team ook voor uw organisatie iets kan betekenen? Neem dan contact op met dr. ir. Chris Koopmans, afdelingshoofd. Bij de afdeling Landbouw zijn ruim 30 onderzoekers en adviseurs werkzaam.

LBI Gezondheidszorg & Voeding *Brede kijk op gezondheid*

Bij de afdeling Gezondheidszorg en Voeding richten we ons op vier thema's: Complementaire Geneeswijzen & Integrative Medicine, Voeding, Groene zorg en Onderwijs. Dankzij onze systeembenadering en expertise in methodologisch klinisch onderzoek hebben wij een brede kijk op voeding en gezondheid. De belangrijkste vraag is of en hoe biologische producten en complementaire geneeswijzen de gezondheid van mensen kunnen bevorderen. Fondsen en stichtingen, farmaceutische bedrijven en overheden zien dergelijke vragen graag beantwoord. Voor de uitvoering van het onderzoek werken we samen met Wageningen UR, TNO, Universitair Medisch Centrum Groningen, het Slotervaartziekenhuis en diverse andere zorg- en kennisinstellingen.

We hebben in 2009 verschillende onderzoeksprojecten uitgevoerd op het gebied van Integrative Medicine. Eén van de basisprincipes van Integrative Medicine is het integreren van complementaire methoden in de reguliere gezondheidszorg. Door die twee visies te verbinden werken we verder aan een geïntegreerd, duurzaam zorgconcept, waarbij de kwaliteit van de zorg voorop staat. Natuurlijk moet de effectiviteit van complementaire methoden aantoonbaar zijn. Voor dergelijke onderzoekstrajecten kloppen steeds meer artsen, specialisten en fabrikanten van complementaire en alternatieve geneesmiddelen bij het Louis Bolk Instituut aan. Zo hebben wij voor een internationale klant de toepassing van het antroposofische geneesmiddel *Citrus/Cydonia comp.*, een oplossing voor injectie, bij hooikoortspatiënten vergeleken met de toepassing van *Gencydo* neusspray. Dergelijke vergelijkende studies zijn relevant, omdat steeds meer patiënten complementaire middelen verkiezen boven de reguliere middelen als antihistaminica en corticosteroiden. Uit ons gerandomiseerd en gecontroleerd klinisch onderzoek is gebleken dat *Citrus/Cydonia comp.* niet alleen curatief werkt, maar ook de gezondheid bevordert. Daarnaast hebben we een immunologisch model ontwikkeld om toekomstige behandelingen te monitoren en te onderzoeken op gezondheidsbevorderende effecten. Dankzij ons onderzoek dragen wij bij aan een beter inzicht in de effectiviteit van Integrative Medicine. En we leggen bovendien de verbinding tussen een groeiende maatschappelijke belangstelling voor complementaire methoden en de vraag naar een gedegen wetenschappelijke onderbouwing.

Benieuwd naar onderzoek van het team Gezondheidszorg & Voeding? U kunt voor meer informatie terecht bij dr. Miek Jong, afdelingshoofd. Haar team bestaat uit 6 medewerkers en werkt voor zowel Nederlandse als internationale opdrachtgevers.

LBI Landbouw Internationaal *Duurzame agrarische ketens*

Het team Landbouw Internationaal werkt vanuit Nederland, Ghana en Oeganda. Projecten zijn gericht op *value chain development* (het opzetten van duurzame ketens), *capacity building* (competenties van telers vergroten) en lokale verduurzaming. We zijn actief in de regio's Oost- en West-Afrika, Midden-Oosten, Centraal- en Oost-Europa en Centraal-Azië. Onze opdrachtgevers zijn veelal Westerse ontwikkelingsorganisaties en lokale NGO's die van onze expertise ter plekke profiteren en van ons brede netwerk in West-Europa. Ook het bedrijfsleven, dat in toenemende mate naar eerlijke en duurzame handel streeft, schakelt ons graag in. In het buitenland werken wij onder de naam Agro Eco-Louis Bolk Institute.

Wij leggen de verbinding tussen lokale boeren en handelspartijen of tussen beleidsmakers bij Ontwikkelingssamenwerking en lokale coöperaties. Daarnaast evalueren wij ook ontwikkelingsprojecten van derden om te beoordelen of resultaten in lijn liggen met oorspronkelijke projectdoelstellingen. Zo hebben wij in 2009 een omvangrijk ontwikkelingsproject van het Zwitserse *SECO* (State Secretariat of Economic Affairs) mogen beoordelen op effectiviteit. Het project had tot doel om biologische landbouw in ontwikkelingslanden en transitielanden te stimuleren. De evaluatie nadien door een onafhankelijke partij biedt overheden en financiers de mogelijkheid om na te gaan of het project effectief was en of fondsen doelmatig zijn ingezet. Samen met Wageningen International zijn wij met OECD/DAC-standaarden en internationaal erkende evaluatiecriteria aan de slag gegaan. Ondanks de minder scherp geformuleerde doelstellingen vooraf hebben wij de Zwitserse overheid een helder beeld kunnen geven over de prestaties van het project. Bovendien hebben onze aanbevelingen geleid tot het opstellen van strakkere uitgangspunten bij vervolgpunten. *SECO* heeft onze organisatie geselecteerd vanwege onze jarenlange expertise in het uitvoeren van landbouwkundige ontwikkelingsprojecten, ons internationale netwerk en onze ervaring met onafhankelijk onderzoek.

Voor meer informatie over buitenlandse advies- en ontwikkelingsprojecten kunt u ing. Bo van Elzaker benaderen. Hij staat aan het hoofd van de afdeling Landbouw Internationaal waarin 15 collega's werken vanuit Driebergen, Accra en Kampala.

Dr. ir. Chris J. Koopmans

Afdelingshoofd Landbouw

www.louisbolk.nl
c.koopmans@louisbolk.nl
T 0343 523 866
M 06 10 69 31 69
F 0343 515 611
Hoofdstraat 24
3972 LA Driebergen

Dr. Miek C. Jong

*Afdelingshoofd
Gezondheidszorg & Voeding*

www.louisbolk.nl
m.jong@louisbolk.nl
T 0343 523 860
M 06 51 40 67 52
F 0343 515 611
Hoofdstraat 24
3972 LA Driebergen

Ing. Bo van Elzaker

*Afdelingshoofd
Landbouw Internationaal*

www.louisbolk.org
b.vanelzaker@louisbolk.org
T 0343 523 860
M 06 50 615 225
F 0343 515 611
Hoofdstraat 24
3972 LA Driebergen

I
N
S
T
I
T
U
U
T
LOUIS BOLK

I
N
S
T
I
T
U
U
T
LOUIS BOLK

I
N
S
T
I
T
U
U
T
LOUIS BOLK

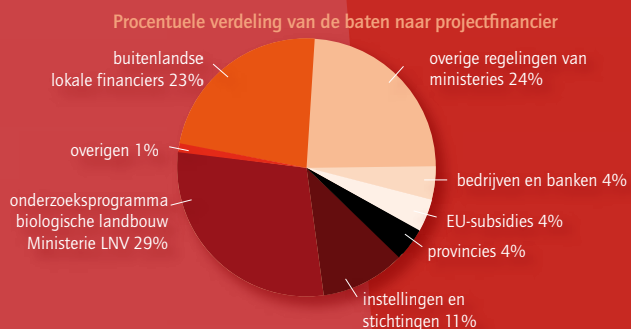
de natuurlijke kennisbron

de natuurlijke kennisbron

de natuurlijke kennisbron

Rekening van baten en lasten (x € 1.000,-)

	Werkelijk 2009	Begroot 2009
Baten		
Projectinkomsten	5.313	5.065
Giften en baten uit fondsenwerving	162	15
Donaties	5	-
Totaal baten	5.480	5.080
Lasten		
Ingekochte projectkosten	1.975	1.230
Lonen en salarissen	2.737	2.617
Sociale lasten	282	270
Afschrijvingen immateriële en materiële vaste activa	128	65
Overige bedrijfslasten	593	502
Totaal lasten	5.715	4.684
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-235	396
Financiële baten en lasten	0,5	0
Bijzondere baten/lasten	-19	0
Resultaat	-254	396

Jaarrekening De cijfers hebben betrekking op de geconsolideerde jaarrekening van de Stichting LBI. Op deze cijfers is een accountantsverklaring afgegeven die geaccordeerd is door Ernst & Young op 26 april 2010.

Bestuur De Raad van Toezicht was per 31 december 2009 als volgt samengesteld: Drs. A.F. van de Klundert, voorzitter; T.N. Peetoom; A. van den Burgt en Drs. H.J. Niemeijer, vicevoorzitter. De Raad van Bestuur werd in 2009 gevormd door Dr. V. Blok. De Raad van Toezicht is samen met de bestuurder eind 2009 tot de conclusie gekomen om in goed overleg per 31-1-2010 uit elkaar te gaan.

Nederland:
Hoofdstraat 24
3972 LA Driebergen
T 0343 523 860
F 0343 515 611
info@louisbolk.nl
www.louisbolk.nl

Oost-Afrika:
P.O. Box 71982
Kampala
Uganda
T + 256 (0) 414 268 461
F + 256 (0) 414 269 742
easternafrika@louisbolk.org
www.louisbolk.org

West-Afrika:
Aviation House
PMB KA 84 Airport
Accra, Ghana
T + 233 (0) 21 786 097
F + 233 (0) 21 786 154
westafrica@louisbolk.org
www.louisbolk.org